

УДК 147.7 (477)

ЗНАК ПОСЕЙДОНА НАД КРАЇНОЮ ЗАМРІЯНИХ ЯНГОЛІВ: СУЧАСНІ ОБРИСИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ

А.О. Сошніков, доктор філософських наук, доцент,
професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ХНУВС

В статі дається аналіз сучасним обрисам української національної ідеї як прагнення українського народу до свого національного самовираження. Наголошується на м'якій вдачі українця, його філософській душі, його любові до рідної землі, споконвічне прагнення до хліборобської праці. Сьогодні інтенсивний процес розширення єдиної Європи, геополітичне домінування Америки на планеті й упевнене просування її інформаційно-економічних впливів та американської поп-культури, створення транснаціональних надпотужних фінансово-управлінських організацій, які окутали своєю мережею цілий світ, сплеск Інтернету як гігантського чинника стандартизації мислення, – усі ці колосальні тенденції ознаменували еру глобалізації. Сучасний світ став глобальний економічно і єдиним комунікативно. Колись людина належала до нації, що мешкала на певній території – зараз ні. Якщо раніше «відрубність» від рідних теренів викликала ностальгію, то на теперішній час місце проживання не має жодного значення – можливість спілкування для людей, що знаходяться у різних кутках світу досягається завдяки глобальній павутині інтернету. Відтепер можливість бути разом, спілкуватися, продовжувати своє національне буття, знаходячись поза межами України – є у кожного з українців. Отже, через утворення інтернет-спільнот Світова Єдність українства набуває реальних обрисів. І ця ідея гармонії і рівноваги у стосунках між народами-сусідами, повага прав іншого й небажання його визискувати і, водночас, певність, що сусід не висмокче твоїх життєвих сил – це, власне і є та ідея, що може стати ідеєю всесвітньої конфедерації, якщо всі партнери будуть чесні. Вона вже діє, бо навіть її існування і те вже є першим кроком для розрядження важкої атмосфери.

Ключові слова: національна ідея, національне буття, національний світогляд, українство, українська світова єдність.

Постановка проблеми. Українська національна ідея – це трансцендентна категорія, що виражає прагнення українців до власного національного самовираження, якнайкраще виражена у словах Тараса

Шевченка: «В своїй хаті своя правда, і сила, і воля». Процес становлення української національної ідеї знайшов своє висвітлення в історіософських концепціях вітчизняних мислителів М. Драгоманова, М. Грушевського, В. Липинського, Д. Донцова, М. Хвильового, В. Маланюка, Ю. Воссіяна, Ю. Липи.

Метою даної статті є накреслити сучасні обриси української національної ідеї за умов існування нашої нації у мінливому, глобальному, мультикультурному світі.

Виклад основного матеріалу. Україна – країна медових берегів і молочних рік. Уявимо собі місцевість десь під Кременчугом – скажімо, у Фундуклеєвці, де гнуться абрикоси від абрикосів, де повітря тепле і солодке/ В степу буяли такі високі трави, що за них не було видно навіть волів роги. Часто забуте у полі рало за три-чотири поростало густою, соковитою травою. Бджол було стільки, що вони не могли вміститися в деревах, а роїлись прямо на землі. Бувало, що раптом прямо з під ніг перехожого бризгали краплі золотистого меду... Бог, кажуть, довго приберігав цю землю для себе та врешті зрозумів, що працювати на ній доведеться тяжко, тож краще передати її в безстрокове користування українцям, а самому тішитися їхніми подяками, символічними жертвами та щирими славленнями. І Бог не прогадав. До неба підносилися пісні великої радості життя, шани та вдячності силам Природи, потужний еротичний дух розораної землі, витончені пахощі присмаженого соломомою сала, свіжих пшеничних паляниць і гречаного меду... Бог п'янів від почуття самореалізації та посилав людям теплі дощі, м'які хуртовини, птицю в небі, рибу в воді, звіра в лісі, а часом і сарану на поле чи ще яку холеру, аби люди пам'ятали, що життя – то все ж таки страждання. Українці все це розуміли правильно й поважали божі пропорції.

Щаслива Земля, без пам'яті закохана в божича-Сонце, родила щороку гори золотого зерна та всякого іншого наїдку, буйні вітри та повні річки справно давали рух людським млинам, коні й воли без жодних

заперечень впрягалися в нескінченну фізичну роботу, і все це вкупі з багатьма іншими земними чудесами складало могутню симфонію життя, що лунала на величезних просторах від Сяну до Дону, від Чернігівських лісів до Чорного моря. Народ плодився, множився й вирощував здорових, дужих та розумних дівчат і парубків, що не забували своєчасно одружуватися та братися до господарювання. Що за дивний край, який мандрівники впізнавали за родючими землями, чистими хатам і усміхненими господарями! Країна, що зустрічала церквами, дзвіницями монастирів і дивувала високим рівнем освіти народу... Церковноприходські, народні школи, класи академій і колегіуми... Народ знав грамоту і створював науку, що згодом дала світу мислителя, філософа від землі і неба... Григорій Савич Сковорода був справжнім символом доброї старої України... був на цьому світі безтурботним пілігримом, чиї ноги ходили по землі, а серце втішалося спокоєм десь далеко-далеко на небесах. Його душу тішили і прекрасна природа Слобідського краю, що був, як казав Іван Орновський, «заквітчаний розкішними лісами», і книги, і музика, і розмови з друзями, і роздуми над сенсом життя. У всьому цьому філософ шукав насолоди та спокою. Недаром же він охрестив себе «Варсавою», тобто «сином миру». Є люди, котрі все життя тікають від себе, а є такі, котрі все життя шукають себе. Є і ті, що нескінченно то тікають, то шукають, знаходячись у невинному пошуку. Покоління філософів розгадували загадку вічного руху співіснування в людині Душі і Розуму. Будували пояснення і самі ж їх спростовували. Спробуйте щось пояснити, коли кричить Душа Розуму – «Я тебе не хочу чути», а Розум у відповідь «Я тебе не хочу знати»... Тиха течія Ворскли змушує перейматись роздумами про життя. Річка з'являється і губиться серед мальовничого лісу, обвиваючи стрічкою високу гору зі старим монастирем на вершині. Повз дерев'яний місток пливають відображення берегів. Душа і Розум, заховавшись тут від Світу, не має між собою непорозумінь. Десь тут безперечно закопаний філософський камінь. Не дарма у цій вирії Григорій Савич Сковорода

любив занурюватися в світ роздумів над вічними питаннями. Світ ловив його та не піймав, тому так так розлютився, що намалював його на банкноті. Світ намагався порівнятися з ним опустивши його до себе.... З Лебедина прийшла гроза. І злива змила Світ... Непростим був той світ, жорстоким, але щирим, та змінювався він, як усе на землі змінюється. Сонце сходить кожного ранку, і сузір'я кожної ночі розквітають на небесному оксамиті, та на волосинку, чого й оком людським не побачиш, змінюють вони місце своєї появи, рухаються по небосхилу; і лише тисячоліття ту таємницю знають, тільки вони бачать, як вицвітає небо, старішають зірки, згоряє прадавнє сонце, даруючи землі золото і життєдайне тепло...

Україна – батьківщина замріяних ангелів. Її безмовне очікування наповнює чудесами планету. Її не можна завоювати, поневолити або знищити. Вона не чутлива до подій. Вона поза подіями і часом. Вона не пам'ятає свій день народження і не знає свого віку. Їй нема з ким сперечатися і нема чого доводити. Вона сама собі гідний співрозмовник. Українська філософічна душа не сприймає різких нордичних думок чи вчинків. Адже очікування дива – це найскладніша внутрішня практика. Вона не дозволяє нам відволікатися на суєтне. Тільки хрущі, які «над вишнями гудуть», мають право турбувати нас вечорами. Нас безглуздо чим-небудь спокушати. Від самого початку свого існування умістивши себе в центр Всесвіту, ми живемо в іншому вимірі. Нам не потрібна мета. Ми самі є метою.

Якось так вийшло, що ми успадкували знак атлантійського царя Посейдона – тризб. Це зобов'язує. Треба ж знати яка місія лежить тепер на нас, коли ми вже стали спадкоємцями символу попередньої раси. Може й незаслужено... Українець – теоретик, добродушний, м'якої вдачі, під впливом своєю доброї, лагідної, тихої смирної жінки замикається у своєму колі родинному, добрий батько, але як народна одиниця – ледащо! Ми якісь усе биті, усе поневолені, усе пиходять чужі іззовні, щоб підбити і

зробити підгноєм. Чудова українська земля і усякий до неї ласий. Усі її люблять, а через це українцям немає на ній місця кращого, як злиденне. Здавалось, давно вже український народ мав переваритися у шлунках сусідів та тих, хто нас так «любить». Одначе, ми уперто продовжуємо свою тяглість свого самобутнього існування, зі своїми добрими й слабкими рисами. Народи, що приходять підбити нас, втягуються в український організм, самі розчиняються і розсипаються. Наша кволість є нашою силою.

Підданість мирного хліборобського народу, невміння відгризатися від номадів, широка гостинність усім, хто прийшли зробити нас рабами – це, безперечно, кволість. Вино не встигає настоятися, як у нього вже підлівається іншого гатунку. Починається новий процес переброджування, витворення нової однорідності. Ми не встигаємо вистоятися, коли вже інша навала палить вогнем, забирає у ясир, топче і викорчовує з коренем. Після болізного шоку домішки народний організм має наново перебудовуватися, заліковувати рани і неухильно регенеруватися, започатковуючи новий ренесанс. І це, начебто, юез кінця і краю, це – зміст нашої Історії.

Українці нездатні завойовувати інших. Ця ідея глибоко сидить в нас і всіляко маніфестується, взяти хоча б козацьке гасло «без холопа, без пана». Це тільки на шкоду нам, бо саме тому інші хочуть завоювати нас. Оце недопускання, щоб вилонився із наших надр власний пан, який збудував би палаці, фортеці і університети, – і є причиною нашої кволості. Ця нездібність витворити з самих себе сильну централістичну владу обертається проти народу, бо замість власних монархів і палаців постають чужі, а ми опиняємося під п'ятою загарбників. І це якось уживається з дивовожною здібністю українського народу, тисячоліттями перебуваючи під чужими окупаціями, не втратити органічного зв'язку тіла, порізаного на шматки. Звичаєво і мовно від Кубані до Карпат українці є єдиний народ. Це – інстинкт дуже живого тіла, що не що не дозволяє розділеним частинам розповзатись і асимілюватися з чужим. А може це невикорінене бажання рівності в своєму середовищі й небажання нападати на інших та

їх поневолювати, може це – найздоровіша ідея, що їй судилося пережити добу варварства? Може, це і є та ідея, що веде в майбутнє? Ця ніби кволість, вона – потенціальна сила, розкритися і зникнути народу. Ця скрита сила дімає, а, коли прийде час – стане дівою!

Інтенсивний процес розширення єдиної Європи, геополітичне домінування Америки на планеті й упевнене просування її інформаційно-економічних впливів та американської поп-культури, створення транснаціональних надпотужних фінансово-управлінських організацій, які окутали своєю мережею цілий світ, сплеск Інтернету як гігантського чинника стандартизації мислення, – усі ці колосальні тенденції ознаменували еру глобалізації. Сучасний світ став глобальний економічно і єдиним комунікативно. Колись людина належала до нації, що мешкала на певній території – зараз ні. Якщо раніше «відрубність» від рідних теренів викликала ностальгію, то на теперішній час місце проживання не має жодного значення – можливість спілкування для людей, що знаходяться у різних кутках світу досягається завдяки глобальній павутині інтернету. Відтепер можливість бути разом, спілкуватися, продовжувати своє національне буття, знаходячись поза межами України – є у кожного з українців. Отже, через утворення інтернет-спільнот Світова Єдність українства набуває реальних обрисів.

Боротьба між народами вже переросла у безглуздя, а війна стала анахронізмом, адже нею нічого не розв'язується, навпаки, тільки ще більше затягуються нерозв'язані вузли. Людина навіть не бореться з людиною, бо бореться машина з машиною, а людина – тільки жалюгідний додаток-обслуговувач тих жахливих машин, натискувач гудзичків. Кожний обслуговувач – маленька кузька, що не має найменшого бажаннякогось вбивати, вона лише боїться потвори машини. Тож якщо люди не хочуть, то що ж веде їх на ті смертоносні винаходи та на взаємовбийство? Яка тут ідея? І чи є взагалі б якась ідея, що об'єднувало б усе людство? Світ потребує ідеї. І ця ідея гармонії і рівноваги у стосунках між народами-

сусідами, повага прав іншого й небажання його визискувати і, водночас, певність, що сусід не висмокче твоїх життєвих сил – це, власне і є та ідея, що була причиною нашого поневолення, бо це українці завжди вірили, що й другі нації такі ж шляхетні, а тим часом вони використовували нашу віру для того, аби обдурити нас. І всі вони – наші родичі, одні предки, інші – брати, свати, бо спільного предка маємо одного – попередню расу. Але ця ідея може стати ідеєю всесвітньої конфедерації, якщо всі партнери будуть чесні. Вона вже діє, бо навіть її існування і те вже є першим кроком для розрядження важкої атмосфери. Це ж навіть не самопожертва, а лише маленьке піднесення над зоологічним всепожиранням.

Кожен народ і кожна людина мають свою місію – вкласти свою частку в еволюцію всієї людської спільноти. Україцям довелося плекати ідею, народжену на райській землі, виплекану в материнських хліборобських хатах, виношувати її в умовах тугих, важких і періодично котівських – але український народ триває, не ропдається, бо він для того існує, щоб надати реальність такої ідеї. Недаремно ж не кому іншому, а саме українцям передав дід Посейдон свій тризуб!

Висновок. Україна – це щось метафізичне, і ми навіть достеменно не знамо, як вона повинна виглядати і як в ній буде жити. Але ми впевнені, що все в ній буде добре. Вона вбере в себе ті вікові сподівання вільного народу, за які він воював, вмирав і вбивав, за які зазнавав утисків, за які повставав і проводив революції. Одна Україна, на віки і для всіх. Далекий відгомін століть, плином своїм безповоротним, лине понад рахманною Землею, проникаючи у свідомість людей, які живуть на благословенних дніпровських берегах, орють, сіють, вирощують, жнуть, а у лиху біду – кидають рало і беруть у руки зброю, а у серце – відвагу і звитягу. Так чинили наші предки, так чинимо ми, і так ходитимуть нашими слідами нащадки нашого Роду. Тому що це наша Земля, яка від Богів перейшла до наших пращурів, а від них, покоління

за поколінням – віддана нам на збереження, процвітання і передачу нашим нащадкам від народження до смерті.

ЗНАК ПОСЕЙДОНА НАД СТРАНОЙ МЕЧТАТЕЛЬНЫХ АНГЕЛОВ: СОВРЕМЕННЫЕ ОЧЕРТАНИЯ УКРАИНСКОЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ

А.А. Сошников

В статье дается анализ современным очертаниям украинской национальной идеи как стремлению украинского народа к своему национальному самовыражению. Отмечается мягкость украинского характера, его философской души, любовь украинца к родной земле, его вековое стремление к земледельческому труду. Сегодня интенсивный процесс расширения единой Европы, геополитическое доминирование Америки на планете и уверенное продвижение ее информационно-экономических воздействий и поп-культуры, создание транснациональных сверхмощных финансово-управленческих организаций, которые окутали своей сетью весь мир, всплеск Интернета как гигантского фактора стандартизации мышления, – все эти колоссальные тенденции ознаменовали эпоху глобализации. Современный мир стал глобальный экономически и единым коммуникативно. Если раньше «оторванность» от родной почвы вызывала ностальгию, то сегодня место проживания не имеет никакого значения – возможность общения для людей, которые находятся в различных уголках мира, достигается благодаря глобальной паутине интерната. Теперь возможность быть вместе, общаться, продолжать свое национальное бытие, находясь за пределами Украины – есть у каждого из украинцев. Итак, из-за образования интернет-сообществ Мировая Единство украинства приобретает реальные очертания. И эта идея гармонии и равновесия в отношениях между народами-соседями, уважение прав другого и нежелание его эксплуатировать и в то же время уверенность, что сосед не высосет твоих жизненных сил – это, собственно и есть идея, что может стать идеей всемирной конфедерации, если все партнеры будут честные. Она уже действует, потому что даже ее существование уже является первым шагом для разрядки тяжелой международной атмосферы.

Ключевые слова: национальная идея, национальное бытие, национальное мировоззрение, украинство, украинское мировая единство.

SIGN POSEIDON OVER THE COUNTRY DREAMY ANGELS: MODERN SHAPE UKRAINIAN NATIONAL IDEA

A.A. Soshnikov

The article analyzes the modern contours of the Ukrainian national idea as the desire of the Ukrainian people for their national self-expression. There softness Ukrainian character, his philosophical soul, love to Ukrainian their native land, its age-old pursuit of agricultural work.

Today, an intensive process of expansion of a united Europe, the geopolitical dominance of America in the world and confident promotion of its awareness-economic influences and pop culture, the creation of transnational super-powerful financial and administrative organizations that enveloped its network all over the world, the surge of the Internet as a giant factor thinking standardization – all these colossal trends marked the era of globalization. The modern world has become a global economic and communicative one. Previously, "isolation" from the native soil evoked nostalgia, today a place of residence does not matter – the possibility of communication for people who are in different parts of the world, is achieved through a global web of boarding. Now the opportunity to be together, to talk, to continue their national existence, being abroad – are at each of the Ukrainians. So, due to the formation of online communities World Unity Ukrainians becomes real. And this idea of harmony and balance in the relations between peoples, neighbors, respect for others and an unwillingness to exploit it, and at the same time confidence that the neighbor does not suck your vitality – it actually have any idea what could be the idea of the World Confederation, if all partners will be honest. It is already in force, because even *suschestvovaniyae* it already is the first step to discharge the heavy international atmosphere.

Key words: national idea, national existence, the national outlook, Ukrainians, Ukrainian world unity.